

Konservy pro turisty

doporučí

J. V. VONDRÁČEK,

Praha I., Perlová ulice č. 10.

== Račte žádat obšírný cenník. — Zásylky na dobírku. ==

J. & O. Wondráček,

obchod s turistickými potřebami

Praha I., Malé náměstí číslo 459.,

doporučuje

== své levné ==

turistické košile, vlněná lýtka (štuci), kamaše, pásy, klobouky, čepice, hole, torby, ruksaky, haleny, plaidy a podobné.

Humpolecké lodny

na obleky turistické a lovecké, jakož i jemné modní látky anglické a brněnské doporučuje v největším výběru a levných cenách při dobré jakosti obchodní dům

J. Novák,

Praha, Vodičkova ulice, jediné „u Štajgrů“,
Kolín, Rubešova ulice.

== Vzorčky na požádání franko. ==

Petr Svoboda,

ryjec, ozdobník a emalleur v Praze, Bartolomějská ul. č. 309-I.

dodavatel klubu českých turistů a české ústřední jednoty velocipedistů v Praze, jakož i mnohých klubů v Čechách, na Moravě a ve Slezsku. Zhotovuje odznaky turistické, cyklistické a sokolské v emaili buď dle návrhů vlastních aneb jemu podaných, vkusně a v cenách nejlevnějších.

Tiskem J. Otty v Praze. -- Nákladem českého odboru slov. alpského družstva.

ALPSKÝ VĚSTNÍK

Orgán českého odboru slovinského
alpského družstva.

Č. 8. * KVĚTEN. * R. II.

V kraj pobratimů.

Z Dum a Legend Otokara Mokrého.

Ó požehnaný pobratimců kraji;
kdykoliv myslí pohřtím se vřelou
v ten čaropůvab, jenž se v Tobě tají,
ač zovou Tebe výspou osiřelou
v slávkého moře burném oceáně:
vždy vzpomínek rej jarobujnou silou
mi šumí, víří kolem žhavé skráně,
a zdá se mi, že duše má je vílou,
jež v zlatém voze spjatém labutěmi
uhání v bájnou, pohádkovou zemi.

V tu zemi luznou, jež jak růže švarná
vykvetla tiše v alpských srázi krytu,
tak něhyplná, vonná, lepotvárná,
tak pohřžena smavých do blankytů,
jak byly by jí rojenice šedé,
ty tajeplné ženy bledolci,
jež temný lós vždy ke kolébce vede
budoucnost badat, s rozežatou svící
nejkrasší úděl do kolébky daly
a příští její navždy požehnaly!

Jak bloudíval jsem svižným, jarým krokem
od vísky k vísce po notraňském kraji,
kde Nános divě rozeklaným bokem
otvírá bránu ke Kráňskému ráji,
jenž jak pruh nebes k Ipavce se sklání
a vlahým dechem sladkou věje něhu
v divoké rokli bohopustých strání —
kde květy rdí se pod lavinou sněhu
a plesa mlžným ovinuta hávem
v pohádek šeru ztrácejí se mhavém.

Kde po Gorensku v blesků zebu zlatém
rozsévá Peruň nekonečnou vádu
a buší v Triglav smrtonosným mlatem
jak v samou bránu nebeského hradu;
kde Karavanky v luzném polokruhu
se k sobě tulí jako družné vily,
jimž ozařuje paprsk zasmušilý
čelenky sněžné stříbroskvělou stuhu
a v slunném jasu s oblak shlíží jemně
Grintorce ledné, zasmušilé téměř!

Má duše tušíc písně něžné chvění
tam pospíchá vždy v sladkém roztoužení
a v luzných snech se hlava k prsům chýlí. —
Bůh pozdrav Tě a žehnej Tvoji vnadě,
slovinský kraji, bohumilý, blahý,
a lid tvůj plný netušené síly
necht pne se k výši jarobujné snahy
jak mladý štěp ve slávských kmenů sadě,
v němž míza žití neúrodná tryská,
třeba to sadem burácí a blýská!

*

Na Ojstrici.

Napsal *Frant. Kocbek*.

V Saviňských Alpách je cílem štýrských turistů obyčejně jen Ojstrica. Slezl jsem ji mnohokrát již za pěkného i špatného počasí. Při každé této cestě zažil jsem mnoho pěkného, tak že jsem v rozpacích, který výlet mám krátce popsat, abych vyhověl danému slibu.

V pravém turistickém smyslu byla cesta r. 1894 nejzajímavější. Dne 16. července smluvil jsem se s okresním soudcem p. drem. Wagnerem a tovarníkem p. Knaurem ze Slezska, že vystoupíme romantickým Robanovým údolím na Ojstrici. Převzal jsem službu neautorisovaného, bezplatného vůdce, tudíž zcela čestný úřad.

Odpoledne 17. července dovezl nás koníček z Gorního Gradu kolem bývalého poutnického kostelíka sv. Františka do městečka Ljubna. Z Ljubna

jsme hned kráčeli do Lučí. Cesta vede úzkou, vinoucí se dolinkou, těsně při Savině. Silnice je špatná a zanedbaná, tak že je lépe jít pěšky. Kráčeli jsme zvolna dvě hodiny. Na ostrém zákrutu otočice se, stáli jsem u mostu v Lučích. Horskou tu visku, ležící mezi výběžky horstva Rogatce, Raduchy a Ojstrice, nevidíš dříve, až jsi skorem v ní. Množství prostých, většinou dřevěných a šindelem krytých domků je velice nepravidelně seskupeno na malém prostoru. Zde se vlévá v bystrou Savinu též potok Lučnica, na pstruby bohatý.

Chtěl jsem uvést své druhy v moderněji upravený hostinec „pri Raduhi“, ten byl však již jinými cizinci úplně obsazen. Šli jsme tudíž k našim známým do „Mežnije“, ke Planinšekovi. Po večeři vykázali nám veliký pokoj se čtyřmi postelemi k přenocování. Hostinští jsou velice příčliví, prostí lidé, pravé staré selské kmeny. Planinšek, který dříve ve svém statku „u Planinška“ turisty vždy s radostí a pohostinně přijímal pod svou střechu, bohužel letos zemřel. Savinská podružnice tam má nyní světnici, turisticky upravenou, jejížto zařízení je většinou darem Anny Planinškové, která je prvou ženou, jež před 30 lety přišla na Ojstrici.

Uložili jsme se spat. Usnu hned v každé posteli a též na tvrdém prkně; brzy mě milý sen ukolébal v sladký spánek. Ale špatně se vedlo našemu soudruhu p. Knauru. Celou noc nezamhouřil oka, neboť nebyl zvyklý spát s jinými lidmi v těžké místnosti.

Opatřivše si nosiče vyšli jsme o 7 h. ranní po nově upravené, ale hrbolaté cestě k Solčavě. Po $\frac{3}{4}$ hodinné chůzi obdivovali jsme se romantické „Igle“, kde dříve vedla cesta po strmém úbočí a jejím „ouškem“, to jest úzkou rozsedlinou, že se člověk tudy sotva protáhl. Nová cesta vede nyní u paty její podle Saviny; místo pro cestu musilo se získati odstřelováním skal. Zajímavý tam je vysychající pramen, z něhož vytryskuje voda pouze každých 5 až 15 minut, dle toho, jaká je uvnitř zásoba vody, je-li sucho, zcela vysychá i pramen. Šli jsme ještě půl hodiny, když dospěli jsme k sedláku Belšeku (na spec. mapě chyběně Wensheg), kdež potok Bela vlévá se do Saviny. Zde počíná romantická Robanova dolina, úzké, s Logarským souběžné údolí, jež od něho dělí severní výběžek Ojstrice s vrcholy Krofičkou, Strehalcem, Iemanikovou Alpou atd. Kráčejíce podél potoka k jihu, přijdeme brzy k hospodářským stavením, odkud ještě zahlédneme špičatý a pyšný štít Ojstrice, jež uzavírá krásnou Robanovu dolinu a zde se opravdu ukazuje ve své nejkrásnější a nejmělejší podobě. Zcela přirozeno je, že domácí obyvatelé tak zaostřenou pyramidu, jež vztyčuje svoji, obyčejně v mlhu zahalenou hlavu v modré nebe, velice trefně pojmenovali Ojstrici.

Připomenouti ještě musím, že poutník kráčeje z Lučí do Solčavy nevidí krás Robanova údolí, neboť je proti cestě zastírá malý kopeček, jenž toliko k východu nechává tolik prostoru, že může Bela své malé množství vody vylíti do Saviny. To je zajisté příčinou, že turisté se nestarali o skryté půvaby a spěchali pouze do světoznámého Logarského údolí, mimochodem pohlédnouce na krásný vrchol Ojstrice, již jenom na jednom místě lze též s cesty spatřiti.

Malou půlhodinku jsme šli po špatné cestě, dílem řídkým jehličnatým lesem nebo po pastvištích majetného rolníka Robana, po němž má

*

údolí jméno, neboť celá dolina jest jeho majetkem. Údolí pomalu se zvedá, na konci však je najednou uzavírá Ojstrica, jež je odtud nedostupna. Vypravuje se, že starý statkář Roban přišel kdysi po smrtelném nebezpečí, kdy skorem nemohl ani ku předu ani zpět, na vrchol Ojstrice. Cizí horolezec ještě tudy nezkusil svého štěstí.

U prosté pastýřské chýše, kam jsme došli za dobré půl hodiny, jsme odpočívali a užívali krás údolí s ohraničujícími je velikány.

Obrátili jsme se na levo, přestoupili kamenité nánosy, a brzy přišli jsme k vodě v malé prohlubni, jež se naplňuje z malého vodopádu. Odtud počínala příkrá, místy nebezpečná stezka, již rok před tím upravila akademická podružnice D. Ö. A. V. na přímluvu prof. Frischaufa. Dobré dvě hodiny lezli jsme po stěnách v uměle vykořistěném terrainu; cesta je na větších srážkách opatřena lanem nebo má stupně, někde pouze úzké a nebezpečné stupínky. Stoupali jsme přeče každý dle svého „kurážně“; já jakožto vůdce napřed, uprostřed soudce W., poslední pak K. Žertujíce přivázali jsme se v témže pořádku na lano 20 m dlouhé a šťastně dospělhalí jsme se na Moličkou plauinu, jež má mnoho menších kotlinek. Šli jsme ještě čtvrt hodiny, když jsme dospěli do Kocbeckovy chýše, již dělníci právě budovali. Zedníci měli již na jednom konci zeď dokončenou, jak dokazovala vztýčená kytice kosodřeviny, okrášlená alpskou růží. Zde jsme upravili jednoduchý oběd, jenž žádnému obzvláště nechutnal, a odpočinuli si.

Když jsem si dobře prohlédl stavbu chaty a vše potřebné zařídil, šli jsme dále. Stezka vede k srázu v Robanovo údolí, odkud je krásný pohled na kolmé stěny Dleskovce a v údolí, pak se vine zvolna vzhůru kolem posledního výběžku Malé Ojstrice a v dolince proti Koroškému vrchu spojí se s cestou, jež přichází od Planinšeka. Brzy jsme dospěli na sedlo a před námi prostírala se krásná kotlina Korošica, kde je bídná chata celjské sekce D. Ö. A. V.

Před námi vypínala se Ojstrica v celé své kráse. Rychle rozhodli jsme se s K., že zkusíme odtud sléztí Ojstrici. Soudce W. nevábil náš turistický pokus, proto se rozloučil říka, že si odpočine v alpské chatě, a po staré cestě přijde za námi na Ojstrici.

Chůze po příkrém a travnatém svahu Malé Ojstrice byla únavná a rychle nás zahřála. Dospěvše skorem na hřeben tohoto horského výběžku, odpočívali jsme a dalekohledy zkoumali jsme jihovýchodní svahy Ojstrice, abychom si připravili válečný plán na útok. Hluboko pod vrcholem a přeče již ve skalách zpozorovali jsme tři malé trávníčky, jež nám udaly směr, kterým se máme řídit. Srdnatě jsme se dali na cestu a brzy jsme si ve skalách hledali přiměřené stupně; dříve jsme se ku přání p. K. svázali lanem. Šťastně jsme našli trávníky a přišli jsme k hlubokému žlebu, vedoucímu od shora dolů. K. skočí do něho a leze nahoru, ale tvrdí, že žleb je neschůdný. Nyní nastal pro mne vážný okamžik. Vyhledal jsem si vhodné místo k sezení v široké rozpuklině a na způsob kominiků opřel jsem se koleno a lokty o skálu. Spustil jsem potřebně dlouhé lano a na daný povel pevně jsem se držel ve své posici. Po podařeném skoku jsem spolucestovatele vytáhl k sobě. Dali jsme se na pravo velice příkře vzhůru a brzy jsme stáli na vrcholu Ojstrice, na kterou došli jsme po cestě tehdy těžko dostupné. Hustá mlha, že by se dala krájet, zakrývala vše

kolem. Silný vítr přinutil nás, že jsme hledali útulek na severozápadním úbočí Ojstrice. Pojednou jsme zaslechli dvě ostré krátké rány po sobě. Myslil jsem, že je to bližší se bouřka od Planjavy. Později doma dozvěděl jsem se, že v tomtéž čase vyletěl do povětří díl prachárny v Kámníku a ten že způsobil ony dvě silné rány.

Ježto na vyhlídku nebylo žádné naděje, vydali jsme se po staré cestě v husté mlze dolů ke Korošici, ale cestou skorem jsem se obával, že ztratíme směr. V bídné alpské chatě D. Ö. A. V. našli jsme p. soudce, jenž čistil chatu. Mezi tím, co jsme byli na Ojstrici, vymetal z chaty smetí a provětrával žíněny a deky před chatou.

Po krátké večeři ulehli jsme k odpočinku, ale spáti nebylo možno. Za prkny po zdi lezly sem a tam myši a lůžka byla plna blech. Kolem půlnoci vyskočil p. K. z lůžka, já za ním, a vydali jsme se do blízké pastýřské chaty, jež je vlastně hromadou naházeného kamení. Na ohništi jsem topil dlouho do noci; seděli jsme na lavici shýbnuti, abychom hlavou nenarazili na strop. O 2. hodině ranní jsme pocítili hlad a popřáli jsme si časnou snídani; náš nosič si uvařil žgance. Takto jsme strávili noc většinou bdíce a sedíce v hustém kouři. Můžeme si pomyslet, jak opepřené poznámky zapsali moji spolucestovatelé, členové D. Ö. A. V., do pamětní knihy, které vyvolaly ostré srážky mezi nimi a náčelníkem celské sekce D. Ö. V., jež nejvíce zlobila moje přítomnost co zástupce „Slov. plan. družstva“. V noci a z rána silně pršelo. Soudce W. odešel po cestě k Planinšekovi do Luči, já pak jsem provázal p. K. na Škorje a do Logarského údolí. Zcela nic nevábila mě příkrá cesta na Škarje, 1½ hodině dlouhá a ke všemu ještě v dešti, přec ale nechtěl jsem opustiti svého spolucestovatele, který poprvé navštívil naše hory. V mlze a drobném dešti lezli jsme opět vzhůru po cestě, po které jsme přišli předešlý den. Asi uprostřed zatáčí se stezka na levo, počátkem poněkud dolů, potom šikmo přes kamenité nánosy a naposled příkře na Škarje, kudy jest úzký a velice příkrý přechod do Logarského údolí. Cesta vedla nás příkře dolů do hoření jámy, kde leží veliké skály jedna na druhé, potom na věčný sníh pod Ojstricí a kolem ubočí Krofičky na krásnou terassu Klemenškovy plauiny, kdež jsme odpočívali v pěkné pastýřské chatě. Stará a hovorná salašnice nás obsloužila mlékem. Pochválil jsem její čistotu a pořádek v chatě.

Hustá mlha se mezitím rozprchla a jako v posměch ukazovala nám Ojstrica kolmé své západní stěny v celé své kráse.

Daleká cesta vede v příkrých serpentínách v 1/2 hodině na dno Logarského údolí, po kteréž vesele kráčeji jsme za 1/2 hodiny k pohostinnému Piskerníku, kde jsme přenocovali a odkud se p. K. druhý den vydal přes Pastirkův vrch do Železné Kaple. Obstarali jsme mu vůdce, jenž neznal ani slova německého. Naučil jsem tedy vůdce německy vyslovovati aspoň některá slova, hlavně „v levo, v pravo“. U Logara jsme se rozloučili s roztomilým drubem a každý nastoupili jsme svou cestu.

Však ještě nyní rád si vzpomínám na zajímavou turu, jež byla pro mě důležitou, neboť jsme ještě v témže létě zřídili novou, lehčí cestu od Kocbeckovy chaty na Ojstrici.

*

O květeně Saviňských Alp.

Přednáška profesora J. Paula dne 21. února 1900. o večeru českého odboru Slov. Plan. družstva.

(Dokončen.)

Z alpské louky přicházíme obyčejně do roklin a strží horních. Zde nastává strmější výstup, kde třeba již opatrně a bezpečně kráčet. Jde se obyčejně přes morénu, totiž přes úlomky skalní, tu v Saviňských Alpách ostrohranné. Roklina výše se zužuje a přechází mnohdy v tak řečený komín. Takové úžlabiny bývají pro botanika zvláště vděčné. V Saviňských Alpách je jich na sta; jen jako hlavní a zvláště bohaté rostlinami uvádím: Gorní jámu, která vede z údolí Logarského na Ojstrici a úžlabinu od Suhadolnika k chýši Frischaufově na Grintovec.

Zde začíná zase bohatý sběr botanický a proto mi promiňte, uvedu-li novou řadu rostlin. V moréně mezi kamením proplétá se fialový květ alpského květele (*Linaria alpina*) se svým měkkým, sivým, zprohýbaným stonkem; vedle pomerančový květ lomikamu (*Saxifraga aizoides*), který velice připomíná svým vzrůstem *Sedum*. Bělostný rožec alpský (*Cerastium alpinum*, *latifolium*) bohatými trsy hojně zakrývá čerstvou jízvu horskou. Poblíže nizounká *Hutchinsia alpina* napodobuje v drobném vydání naši řeřichu. Má roztomilý, jemný hrozen květní a složité lističky. Na vlhčím místě modrá se alpská pomněnka a penízek okrouhlolistý (*Thlaspi rotundifolium*) svým světle fialovým květem dodává okolnímu koloritu elegantního tónu. Neschází tu zlatobarvá tařice (*Alyssum Wulfenianum*), která jinde v Alpách jest vzácná. Podle stěny skalní vyrůstá šípek alpský (*Rosa alpina*) a ve stínu jeho skvostná a vzácná *Cortusa Mathioli*. I modrokvětý rozrazil (*Veronica alpina*) rád v těchto stržích se usazuje. Jaká to pěkná, něžná fialka skrývá se v polostínu velkých balvanů? Jmenuje se violka dvojkvětá (*Viola biflora*), má nejmenší kvítek mezi fialkami, její světležlutý kvítek protká jest uprostřed tmavšími žilkami, listy na delším, křehounkém řapíku jsou ledvinkovité. Je to typická květina pro všechny hory středoevropské. Ať vnikneme v hory Krkonošské, ať v Karpaty, a po celých Alpách, všude se s ní setkáváme. Jest křehounká a proto skrývá se ráda mezi skulinami balvanů, kde má vlhko, stín a klid, který má tak ráda. Stoupáme-li výše, překvapí nás divný vzhled alpského máku (*Papaver alpinum*, *pyrenaicum*), který není červený, ale buď bílý jako padlý sněh anebo žlutý. Má velký květ, nízký vzrůst a proplétá se rád stěrbinami kamenů ve vyšších polohách, zvláště hojně v Saviňských Alpách.

Až posud hledal jsem květiny mezi kamením; ale daleko větší počet tohoto sboru vyrůstá na skaliskách v pravo i v levo. Tu jako na terasách ve všech skulinách vyrůstá přebohatě květinová družina.

Zde na výsluní na poloze exponované vykvétá ráda alpská protěž (*Gnaphalium Leontopodium*), nejnámější a nejhledanější květina alpská. Celá, jakoby přejemná práce filigránová pokryta je hustě stříbrosklou plstí, kožíškem, který ji chrání ne tak před mrazem jako před ostrými, vysušujícími paprsky slunečními. Je celá bílá, a má z květin přece nejvíce mladých lidských životů na svědomí. Jak často horal, sváben jsa tím skvostným květem, vyšinuv se na výběžek skalní nad propast, sítí se do ní,

zaplativ květinu životem. Jdeme-li těmito roklinami, čteme mnohdy na tabulce, že oznamuje místo takového neštěstí. Právě nejpěknější růžice květní vyhledávají si nejnebezpečnější místa. Ve slovinských Alpách je protěž všude hojná, zvláště na skalách obrácených k jihu. Celé louky protěže vyrůstají na hřebenu horském na Hradici, západně od Černé prsti. Zde trhával jsem tolik protěže, že jsem ji zbylá místa v torbě vyplňoval.

V sousedství protěže vyrůstá celá řada jiných krásných rostlin. Skvostná jest nízká astra (*Aster alpinus*), jejíž úbor uvnitř zlatý je po kraji zdoben lilákovými květy jazykovými. Zde také zvláštní malý zvoněk jest domovem (*Campanula Zoysii*); má korunky bledě fialové, ku konci zúžené a tím působí nezvyklým dojmem. Roste tu všude přehojně a jest pro jižní vápencové alpy rostlinou typickou. Huňaté hlavičky jestřábníku (*Hieracium villosum*), jehož převelký zlatožlutý úbor v kosmatém zákrovu se skrývá, kývají z vyčnívající skály. Dále lýkovec (*Daphne striata*), nizounký, po šeríku příjemně vonící, pak stříbroolistý starček (*Senecio carniolicus* a *incanus*), zlatožluté korunky devaterníku (*Helianthemum alpestre*), snad též prorostlák (*Bupleurum graminifolium*) a řebríček (*Achillea atrata*, *Clavenae*) a ruta alpská (*Artemisia mutellina*), onen alpský pelyněk, který v mnohých krajinách jest hledanější než protěž, protkávají ozdobné roucho horských stráň.

Nesmím však ještě zapomenouti alpských lomikamů, rostlin s lístky vápno vylučujícími, majících bílé kvítky na tenkých stoncích. Tvoří malé polštářky ve skalní skulině. Je jich mnoho druhův, Alpy vápencové jim svědčí. Uvádím jen některé: *Saxifraga crustata*, *squarrosa*, *caesia*, *aspera*, *tenella*, *stellaris*, *muscooides*, *androsacea*.

Tou dobou, kdy dlíme v prázdninách na horách, odkvetl již rod rostlin pro Alpy památných, mým prvosenky — *Primulae*. Jen poblíže sněhu opozdil se ještě některý květ. Prvosenky jsou zvláště v Saviňských Alpách bohatě zastoupeny. Je to elita mezi rostlinami, jak co do vzrůstu, tak co do tvaru listu a květu. Vše tvoří umělecký celek; jen je vzítí, jak tu rostou, a jsou skvostným ornamentem.

Na vyčnívající římsce skalní vyrůstá nádherná růžová mochna (*Potentilla nitida*) se svou bílou sestrou *Potentilla Clusiana*; mají stříbrolesklý list a velký květ připomínající růži. Jsou to pravé pohádkové Triglavské růže, které tvoří na temenech horských nízké skvostné keříčky v Saviňských Alpách.

Stoupáme roklinou výše a přecházíme sněhové pole, která se zde drží ve stínu po celé léto. Všimněme si obruby sněhové! Spatříme květ, *Soldanella alpina*, pusilla, zvoneček sněžní, jehož hlavička proráží okraj sněhových polí a svým teplým dechem utvoří ve sněhu kolem sebe do-
líček. Má jemný, fialový květ a utrheme-li jej, již padá korunka květní a uniká pod drsným stisknutím ruky lidské — jako pravá poesie čistě přírody. Zvedněte korunku a uvidíte, kolik krásy v sobě skrývá! Na okraji je jako jemná krajka, zastříhaná. Není většího kontrastu než mezi touto něžností v květu a drsným okolním ledovým světem. Je krásnou obrubou na plášti sněhové královny. Zároveň s ním postupují bílé pryskyřníky *Ranunculus alpinus* a *Traunfellneri* podél sněhové čáry.

Vystupme konečně na hoření plateau! Toto nejvyšší pásmo květinové je v Saviňských Alpách pěkně vyvinuto; vrcholy Grintovce, Ojstrice, Rinky, Olševy, Raduchy zasahují do něho.

Obyčejně když dostoupíme nejvyššího temene, zavane ostrý vítr, rozhled do dálky se šíří a turista zalétá zrakem do dálky, do velkolepého panoramatu; botanik nyní teprve sleduje bedlivě půdu. Zde přestává vyšší vzrůst rostlin; všechny drží se při zemi, tvoříce husté nizounké trsy, tlačí se k půdě, hledí uniknouti ostrému, studenému větru, který by zpřelámal vyšší ojedinelý stonek. Mají všechny stonek téměř v zemi skrytý, lístky husté, maličké, mechovité, kvítky poměrně velké, hustě k sobě se tísňící barev stkvělých. Jakmile slunce za mrak se skryje a studený vítr zavane, mračna se srážejí a většinou sněží. Tu všechny tyto nizounké bytosti pokryjí se sněhovou přikryvkou jako bílým kožíškem a tím chráněny jsou před nižší teplotou. Ale tato přikryvka není v letě silná; jakmile slunce rozežene mračna, teplými paprsky roztaje sníh a celá pláň zastkvěje se leskem, barvou neskonale krásnou, a vydychující vůni naplňuje balsamem celý vzduch. Korunky květní se otevírají a vábí k sobě své návštěvníky, pestrobarevné motýly a dobrácké, huňaté čmeláky, kteří pilně po pramenech vůně rostlinek slídíce, přenášejí pel z květu na květ, jsouce tak družbami při velké svatbě přírodní. Musí si věru pospíšiti. Dlouho slunce zde nesvítí, brzy zastře je mrak, květy se zavrou, hmyz odletí do údolí nebo ve štěrbinu skalní.

Příroda usne zas a spí i po několik dní v krátkém letě a po dlouhé měsíce podzimní, zimní a jarní, kdy v této říši jen meluzína tančí se sněhem.

Prosím, prohledněme si blíže tento koberec květinový. Hlavní a veselý, růžový tón dává tu silenka (*Silene acaulis*). Krásný ten kvítek tísni se vedle kvítku, tvoří černé skupiny tratí se růžově do dálky.

Vedle jako modré oči rusalky horské prostírají se hořce: *Gentiana acaulis*, *excisa*, *brachyphylla*, *verna*, *pumilla*, *nivalis imbricata*, které mají větší květ než stonek!

A zase opodál jest *Alsine verna*, jíž říkají kuřička. Tvoří na horách ráda husté drny, plné květů, které jakoby mosaiku skládaly; ale jakou živou a krásnou!

Zahlédněte se v detaily a uvidíte, jak ty drobné, jemné ústroje k sobě se vinou a tak se chrání před chladem a bouří. Ústroj kryje tělem ústroj a teprve pak, jsouce tak úzkým svazkem spojeny, jsou silny. Je to pravé sympathické sdružení! He, tato kuřička má z jediného odděnků na sto větviček jak nitka tenkých, které nesou drobnou kvítka, jejichž korunky sotva mají vedle sebe místa. Může-li co krásnějšího býti nad tento liliputánský botanický svět? A přece nepovšimnut zůstává tak mnohému pozorovateli. Takové rostlinky musíme sbíratí klečce, sklonění a píd za píd půdu prohlížejíce. Zapomínáme ohromnosti okolí a žijeme takto v tomto koutku maličkém, ale krásném, milém, půvabném.

To pravá poesie alpského drnu, plna skvostných detailů, do kterých však jen čmelák na horách vniká, hledaje tu pilně sladkou šťávu. Jsme zde na řadrech krásné alpské přírody, cítíme její teplo, dech, a tepot srdce jejího ozývá se v těchto drobnoučkých miniaturních rostlinkách.

Povšimněme si nizounkých polybků (*Androsace helvetica*, *villosa*, *Chamaejasme*); jsou to prvosenky nejmenší. I azalka má tu svého miniaturního zástupce (*Azalea procumbens*), keříček nízký tisknoucí se v hustých, vždy zelených polštářích k zemi. *Facchinia lanceolata*, která náleží k nejmenším kvetoucím rostlinám, má lístky ostře zakončené, které jsou tak

malé, jaké jen u mechu nalézáme. Bělostné korunky květní skrývají se v delších lístečích kališních. Tak přikloněna jest těsně k zemi, že ani prudký horský vítr se jí netkne a tak úplně vssává teplo zahřáté sluncem půdy. Sebe tenší vrstva sněhová ji celou přikryje a chrání, a když slunce sníh roztaje, plně vystavena jest paprskům slunečním.

Zcela touž fyziognomii mají *Cherleria sedoides*, *Petrocallis pyrenaica*, *Aretia Vitaliana*, *Arabis coerulea*, *Draba aizoides* a vrby *Salix herbacea*, *retusa*, *reticulata*.

Konečně zmiňuji se o nejskvostnější ze všech, bledě modré pomněnce triglavské *Erithrichium nanum*.

Dostoupil jsem mezi rostlin kvetoucích a zároveň vrcholu Saviňských Alp.

Alpské rostliny nyní na horách spí! Ale až v letě se probudí, necht přivábí vás a pozdraví celou svou živou, přirozenou krásou!

*

Úrazy v Alpách r. 1899.

Sestavil Otakar Laxa.

II.

Úrazy ve vysokých Alpách.

B. Z příčiny objektivní.

(Dokončení.)

Náhlé posunutí stanoviště, tedy uvolnění stupu, způsobilo rovněž několik úrazů.

7. 23. července vydal se turista Rockenstein se svými přáteli na Zugšpic. Cestou dostihli srukových svahů pod východním vrcholem. Zde učiněn odpočinek. Rockenstein opřel právě pikl o skálu, když pojednou povolil štěrk pod jeho nohama. Balvanem stranou odhozen, padl nešťastník do sněhové trhliny a sklouzl touto bez výkřiku do hlubiny. Rozdrcený mrtvola jeho nalezena po dlouhém hledání ve skalách.

8. V Pitzthalu na Seekarlesšpicí (3209 m) zabil se zkušený alpinista Stolz následkem pohnutí se balvanu, na němž stál. Pád stal se s výše pouze několika metrů nad terénu snadným; než Stolz patrně následkem nárazu na hlavu v bezvědomí padal až ku stěně několik set metrů hluboké, s kteréž se sřítí.

9. V Alpách Transsylvanských v Sedmihradsku vydala se společnost několika horolezců na Negoi (2544). Na cestě s vrcholku ku jezeru Bulea uvolnila se po dešti skalní plotna v komině zvaném Stunga draculni a sřítíla se na profesora Oberhummra i kontrolora Göbbela, jež strhla s sebou. Na štěstí pouze se zranili.

10. Při sestupu s Grand Dru přerazil se při zarážení do ledu pikl vůdce Oberhollenzerovi, který vyklouzl a strhl s sebou známé alpinisty profesora Purtschellera a Dr. Löwenbacha. Celá společnost sletěla po sklonu do příhorní štěrbině a vyvázla z této přibody; pouze Purtscheller zraněn byl těžce.

11. Znamení horolezec Ferrari, doprovázen jsa vůdcem Jeantetem, slezl v podzimku Gran Paradiso v Grajských Alpách; vrcholu dosaženo dosti pozdě odpoledne, tak že partie místo obvyklé bezpečné cesty zvolila co možno nejkratší sestup do údolí. V brzku sešerilo se tou měrou, že na cestu viděti nebylo a oba při klání schodů na ledovci vyklouzli. Vůdce se zabil, Ferrari dospěl namáhavě ještě 2 km daleko, podporován jsa svitem měsíce. Široká puklina zabránila nyní úplně dalšímu postupu. Ačkoli zraněn, přece provedl od-

vážný skok na druhou stranu, uchopil se protějšího okraje ledovcové trhlíny, led však pod tíhou jeho těla se ulomil a Ferrari sřítíl se do pukliny na zaskřipnutý ledovcový balvan, kde zmrzl.

C. Z příčiny neznámé.

1. Při výstupu na Stockhorn v Bernském Oberlandu zahynul pádem se skal 28letý litograf Reichmann z Vídně.

2. 25. července vystoupili od Grisenerské Alpy na Ackerlšpic (Kaisergebirge) nadporučík Bonnet a poručík Godin z Mnichova. Při sestupu sřítíl se se skal na firm a zabil se. Oba byli výtečně vyzbrojeni.

3. Poblíže Torenského sedla nalezena byla 2. srpna silně zetlelá mrtvola soudního tajemníka Herchnera. Výše ve skalách nalezen pevně zaboďnutý pikl a tlumok na lanu spuštěný, z čehož se dá soudit, že turista pokoušel se zde o sestup s Vysokého Göllu.

4. S hory Pic d'Otemma (Val de Bagnes) spadl v srpnu anglický horolezec Hamilton Smith a zabil se.

5. Téhož měsíce sřítíl se dr. Cauro, asistent v laboratoři fysika Lippmanna ve skupině Mont Blancu a zabil se.

6. Francouzský turista Malvin spadl v horách u Ventimiglia se stěny 200 m vysoké a zabil se.

7. V piemontských Alpách sřítíl se turista jménem Visini s Colle Tre Croci a zabil se.

8. Na alpě u Pinzolo v Rendenském údolí našli pastýři mrtvolu spadlého turistu. Více nebylo mi lze o případě tom se dočísti.

9. 30. srpna spadl na Dent de Jaman (1879 m), který každoročně vyžaduje několik obětí, 19letý Ital Rossi se skály 30 m vysoké a zabil se.

10. V červnu zranil se vídeňský úředník Ritter pádem se skal na Raxalpě. Měl ještě dosti síly, aby se dovlékl do 2 hodiny vzdáleného Preinu. Tam našlo jej několik pánů, kteří jej dopravili na nádraží v Reichenau.

Příčina		S vůdcem		Ve společnosti		Samí	
		zraněno	zabito	zraněno	zabito	zraněno	zabito
Subjektivní	slepou odvahou				1		2
	vysílením		2		1		3
	nezkušeností	1	1	3	2	2	4
objektivní		5	9	2	5	1	
celkem		6	12	5	9	3	9
Neznámá		Zraněn 1		Zabito 11			

Z uvedených případů vysvitá, že v Alpách přihodilo se loni 92 úrazů, z nichž 60 skončilo smrtí.

Srovnáme-li čísla loňská s úrazy let předešlých, tu vidíme:

O život přišlo lidí na:

	poloalpínských turáč	ve vys. Alpách
R. 1897.	41	13
" 1898.	40	19
" 1899.	21	41

Tedy celkový počet se valněji nezvětšil, stoupl však číslo zhynulých při turách ve vys. Alpách. Velké číslo lze si vysvětliti vzrůstajícím počtem turistů. Mezi nimi přichází ovšem mnoho nezkušených nováčků, z nichž někteří zaplatí neopatrnost svou životem. Čísla s hora vytknutá zajisté by se jevila v jiném světle, kdybychom zjistili, mnoho-li procent horolezců zahyne. Páči-li se dle loňského roku návštěva v alpských zemích průměrně na tři miliony a předpokládáme-li, že pouze jedna desetina pěstuje alpinismus, tu počet v horách zhynulých objeví se zcela skrovný, obnáší asi 0.02%.

Velká návštěva západních Alp vykazuje též i vyšší číslo případů úrazů ve vysokých horách, povázíme-li, že postihly 32 lidí, z kterých 24 se usmrtili. Daleko méně jsou navštívěny Alpy východní a zde je též menší počet úrazů; zaznamenáváme tu 24 případy, z nichž 17 skončilo smrtí.

Loňská mírná zima, mající v zápětí neobyčejně brzké uvolňování lavin, dále podzimní dlouho trávající deště, způsobující v horách sněhové bouře, přispěly ku rozmnožení neštěstí. Připadáť na vrub těchto příčin 8 úrazů, z nichž zimní tury vyžádaly si 5 obětí.

Mnoho psalo se již o tom, má-li se vystupovati s vůdcem a je-li přípustno choditi bez vůdce. Z přiložené tabulky je patrné, že vůdce konal výtečné služby v těch případech, kde brozilo nebezpečí subjektivní a to následkem nezkušenosti a neopatrnosti. Vidíme, že za těchto okolností v přítomnosti vůdce zahynula jedna osoba, bez vůdce ale ve společnosti jiných horolezců zabil se dvě, kdežto osamocení turisté zahynuli čtyři.

Proto nevyškoleni nejděme do hor samotní!

Ovšem nastanou-li objektivní nebezpečí, tu ani vůdce nepomáhá; před těmi není nikdo chráněn. Proto všimněme si jich blíže.

Laviny zmařily 5 životů.

Uvolněním záchyty zabil se 4 lidé.

Uvolněním stupu 2 osoby.

Pádem kamení 1 turista.

Následkem náhlého soumraku 2 osoby.

Tedy celkem 14 osob, což ovšem je číslo dosud nezvyklé.

Než zájem pro alpinismus vahou tohoto čísla neklesne a dokud bude lidstvo, potud naleznou se lidé, kteří lákání tajemstvím hor, velikostí a náherou jejich přírody, budou mít dosti odvahy, vzdorovati nebezpečí.

A právě toto přemáhání nebezpečí má velký význam výchovateleský. Hledíce úrazů se vystříhati, snažme se inteligencí překonat přírodu, jež v cestu nám staví překážku za překážkou. Tím vychováváme v sobě neohroženost a houževnatost, která nejen nám, nýbrž i národu je k dobru. Veďme tedy mládež naši k alpinismu!

*

Nové a rozšířené chaty ve vých. Alpách r. 1899.

(Dle zprávy v „Mittheilungen des D. u. Österr. Alpenvereines“.)

Nové chaty.

1. V bavorském předhoří Wallberghaus (1500 m) na sedle mezi Wallbergem a Setzbergem;
2. v Kaisergebirge Gaudeamushütte v Kübelu;
3. v horách Kitzbühelských Wildkogelhaus (2007 m);
4. v horách Loferských chata Schmidta-Zabierowa (2004 m);
5. v předhoří dolnorakouském Eicherthütte na Grosse Kanzel (1100 m);
6. Scheffehütte (1270 m) na Schwarzkoglu a
7. Wetterkoglerhütte (1738 m).
8. V Rhäticonu lindavská chata (1790 m) v Gauerthalu;
9. chata Scesaplanská (1950 m) na Tanuori;
10. ve skupině berninské chata tschierovská (2460 m) a
11. chata na Fuorcla Surlej (2756 m);
12. v Alpách oetzthalských chata cvikovská (2989 m);

*

13. v Alpách štubajských nová chata mezi chatou teplickou a vrcholem Becheru;
14. v Alpách tuxských chata lancútská (2637 m);
15. v Zillertalských Alpách chata planenská (2350 m), dále
16. chata na vrcholu Schwarzensteinu;
17. ve skupině Venedigeru zřízen nový hostinec „Madlspenhaus“ v údolí habachském;
18. ve skupině goldberské chata Rojacherova (2750 m);
19. ve skupině Ankoglu chata osnabrúcká (2000 m);
20. ve skupině ortleské Edelweisschütte (2300 m) mezi Trafoi a chatou Payerovou;
21. na sedle Gavia nová chata na Pian Bormino (2652 m) a
22. chata na Sesta di morto (2609 m).
23. Ve skupině Ampezzské na Calle della Val Longa rifugio Tiziano alle Marmarole (2300 m).
24. V julských Alpách chata na Planici (S. p. d.); dále
25. chata pod Rodicou (1346 m) (S. p. d.);
26. v saviňských Alpách chata na Bočn (950 m).
27. chata Hausenbichlerova (1110 m) pod Mrzlicou.

Přestavěny nebo rozšířeny byly:

v pohoří Wettersteinském chata mnichovská (2960 m) na Zugspitze, v předhoří chiemském Weitalmhütte (1450 m), v dolnorakouských a štyrských Alpách chata na Železných vratech (847 m), Habsburghaus (1890 m), v Rhäticonu chata Tilisunská (2211 m), v Silverettě chata jamthalská, v Alpách oetzských Taschachhütte (2433 m), v Alpách Zillertalských chata Sonnklarova (2420 m), Furtschagelhaus (2400 m), ve skupině Venedigeru chata warnsdorfská (2430 m), ve skupině ortleské hallská chata (3133 m). Chata kaselská ve skupině Rieserfernerské rozšířena o nové dva pokoje po dvou ložích.

Letošního roku mají být otevřeny: chata Otta Mayera v tanheimském pohoří, hostinec v Hinterbärenbadu v Kaisergebirge (lehl loni popelem, 831 m) a Gruttenhütte (1590 m) tamtéž, hostinec na vrcholu Kitzbühlerhornu (1900 m, 14 pokojů, 24 loží); ve skupině berchtesgadenské přístavba jednoho patra na chatu Untersberskou (1663 m), chata pod berchtesgadenským Hochthronem, Sonneberghütte (1771 m) na V. Göllu, chata na Hundsteinnu (2110 m); v oetzthalských chata wüurzburská na Hintergraslu, v zillertalských chata na alpě Moisegerově; ve skupině glocknerské chata gleiwická (2250 m), ve skupině ortleské Hochjochhütte (3530 m), ve skupině rosengartenské chata kolínská na Tschagerjochu, hostinec na alpě seiserské (2142 m), na Plätzwiese hůtel Dürrenstein, a v alpách saviňských česká chata (1600 m).

*

Do Slovanských Alp.

Přejeme si upřímně, aby naše vábné české kraje byly co nejhojněji vybírány za pobyt letní, i aby tak byla podporována co nejvíce snaha našeho klubu českých turistů, který otvírá do opravdy krásy našich krajin. Mnozí však chtějí dále; vábí je alpské krajiny, vábí je velkolepost přírody, nejen líbeznost; u mnohých stalo se to již zvykem. A všem těm doporučujeme návštěvu slovanských Alp, ve kterých dnes ještě po většině není velkého cizineckého ruchu, a kde ztráviti lze léto příjemně, rozkošně. Nechceme vnučovati našim krajanům, kdo v Alpách mají pobytí, ale je povinností naší, abychom ji upozornili na to, že slovanské Alpy jsou tak krásné, tak velkolepé, jako každá jiná proslavená končina alpská. Nejsme

to my, kteří to samovolně tvrdíme; je to dnes hlas všech cizinců, kteří poznali půvab jich a rozkoš letního pobytu v nich. Zvláště „naše“ saviňské Alpy jsou koutkem světa, které nádhrou svou překvapí toho, kdo jich neznal dosud. Krátce zmíníme se o některých letních stanovištích.

Jezero pod českou chatou bude zajisté letos cílem mnohých Čechů jako letní stanoviště i jako stanice turistická. Radíme upřímně každému, kdo chce se podívat do Slovanských Alp, aby zde pobyl svůj volný čas anebo delší dobu vůbec, a nebylo-li by to možno, aby aspoň podíval se do Jezera na kratší čas. Jsme k radě té oprávněni; známe mnohá alpská sídla, ale nechť známe cokoli, musíme prohlásiti, že Jezero je jedním z nejmilejších, nejlíbeznějších a nejvelikolepějších míst alpských. Všichni Čechové, kteří navštívili dosud Jezero, byli upoutáni krásou, nádhrou polohy jeho tak, jako cizí turisté, kteří poznali tento kraj, turisté angličtí a němečtí. Zdá se nám, jako by zde byla domovina půvabu přírodního. Co míst jinde vyhledáváno je v Alpách jako letní pobyt, míst, kde nepoznáme krás přírody ani v desátém dílu, jako v Jezersku! O pohodlí a byty jest dobře postaráno; také o koupele teplé i studené. Každou bližší zprávu podá ochotně náš odbor anebo starosta obce, p. Fr. Muri, jehož adresa je: F. M., poslanecký úřad, Jezero (Oberseealand), Korutany. Množství krásných procházek, výletů a výstupů horských činí přirozeně Jezero (Jezersko) alpským pobytem prvního řádu, pobytem dnes ještě velmi laciným a klidným, kde možno žíti lépe, srovnáme-li Jezero s mnohými známými letními pobyty u nás. Opětne radíme vřele těm, kdo chtějí pobytí klidně a dobře v Alpách, aby si vyvolili Jezersko, dokud nestane se místo to střediskem velké společnosti různých živilů, k čemuž dojíti musí pro nádhernou polohu místa tohoto. Do české chaty dojde se z Jezerska za 2—2½ hodiny.

Jedním z nejkrásnějších letních sídel v celých východních Alpách je bez odporu „Kraňská perla“ **Bled**. Není třeba chváliti toto místo, jež příroda obdařila vším, co je velkolepé a při tom neskonale líbezné, místo, jež dnes je známo po světě krásou nejbližšího i vzdálenějšího okolí. Zde trávití může příjemně volný svůj čas měšťák zvyklý na vše možné pohodlí, turista, který v době svých prázdnin chce podniknouti ze stálého letního sídla množství zajímavých výletů, i ten, kdo oddán je ušlechtilému sportu alpskému; blízkost Karavank a Triglavské skupiny podává vítanou příležitost ke mnohým horským výstupům každého stupně. — Voda Bledského jezera je do pozdní sezony 18° R. teplá, tak že koupati se lze v každém počasí. Hůtely vyhovují každému požadavku, soukromé byty lze dostati v 65 villách a domech. spojení po dráze je výhodné, společnost ze značné části slovinská a česká, společenský život velice milý, a přece při tom Bled poskytuje příležitost rodinám, aby trávil zde nerušeně pobyt ve villách a rodinných domech, neboť nikdo není nucen k tomu, co v jiných lázních někdy obtěžuje — to vše jsou přednosti pobytu na Bledu. Každému, kdo chce bližší zvědět, vyhoví ochotně dle naší zkušenosti obecní úřad i lázeňská komise v Bledu.

Krátce zmíníme se o nádherných pobytech v Trbízí, jehož horská scenerie uchvátí každého, na bochyňském jezeru, tomto „královském jezeru“ jižních Alp pod Triglavem, v Kraňské Goře (Kronau), položené v údolí Sávy, které právě tu považují Gilbert i Churchill za nejlíbeznější

údolí v Evropě, v Mojstraně a Dovji (Lengenfeld), odkud rozmanité jsou výstupy na Triglav, v Kamniku (Stein) na jižním svahu Saviňských Alp; ve Štýrsku nalezneme líbezný Gornji Grad (Oberburg) pod Meninou Planinou, v poloze velice krásné, v Ruši (Maria Rast) pod Bacherským pohorím, v Mozirji (Prassberg) atd. Poukazujeme na upozornění v loňském i předloňském čísle květnovém „Alpského Věstníku“, jsme ochotni podati bližší informace.

*

Klub českých turistů.

Klub konal valnou hromadu 1. dubna 1900. Odborů klubu českých turistů je 33; v r. 1899. vznikly nové odbory v Moravské Ostravě, Německém Brodě, Polici n. M. Počet členů činil 3267. Přejeme si vřele, aby v tomto roce dosáhl počet členů nejméně 4000. Klub koupil na vrcholu Zvičiny hostinec, podnikl na jaře r. 1899. skvělou výpravu na slovanský jih, při čemž vřele si vzpomínáme pobytu jeho ve slovinských krajích, konal v srpnu sjezd v Táboře, otevřel turistickou cestu z Tábora ku zříceninám Příběnickým, upravil jeskyni v Pacově hoře u Chýnova pro turisty, označil mnoho cest, pečoval s příkladnou pilí o rychlé a praktické železniční spojení Prahy s jinými zeměmi, požádal časté přednášky a vánoční stromky pro děti pošumavské i krkonošské. — Rozhlednu na Čerchově navštívili 1773 turisté. Odbor brněnský získal si velikých zásluh úpravou cest v okolí Macochy; odbor plzeňský postavil rozhlednu na Krkavci. — Mnoho bychom mohli ještě uvést, co svědčí o velké činnosti klubu. Uvádíme jen přehled důležitějších událostí v životě klubu za r. 1899. Kež tento rok přinese klubu zase hojně zdarul

Casopis turistů vydávaný klubem českých turistů, jest opravdu bohatým pramenem zpráv ze všech oborů turistiky, hlavně v zemích českých a slovanských. O činnosti ústředního výboru a jednotlivých odborů nalezneme v něm hojně a potěšující zprávy. Upozorňujeme zvláště naše čtenáře na dubnové číslo Č. T., kde uveřejňuje redakce zajímavé články: „Jak určujeme strany světové“ od Dra. J. Vlácha, „Myslimirovu cestu po horách krkonošských roku 1823“ od Dra. V. Reznicka, „Ulcin, černohorské mořské lázně“ od Dra. Vrat. Černého, referát o spisu L. Mareše „Saviňské Alpy“ a mnohé jiné zajímavé zprávy.

*

Ze slovanských Alp.

Česká chata bude přístupna počátkem horské turistické sezony všem návštěvníkům, nechť jsou odkudkoli; od 15. června bude postaráno o hospo dářství. Slavnostní otevření chaty konáno bude v druhé polovic července.

O Saviňských Alpách napsal zvěčnělý Ludvík Purtscheller, největší znalec východních Alp vůbec, v díle „Hochtourist“, jež vydal společně s H. Hessem, že v nich objevuje se dívka rozmanitost vápencových Alp dokonale, že horský turista je jimi vysoce uspokojen; neboť tomu, kdo horuje pro přírodní krásu, poskytují největší vděk a odměnu. Dále upozorňuje na to, že poloha Saviňských Alp zajišťuje se všech vynikajících vrcholů zvláštní zajímavý, skoro neomezený výhled. — K tomu můžeme jen dodat, že Purtscheller, který tolik poznal alpského světa, byl přirozeně zdrželivý ve slovech chvály; poznamenal-li tedy o saviňských Alpách to, co jsme uvedli, lze z toho seznati, jak naň působily půvab a velkolepost jejich.

Horských chat Slov Plan. družstva je nyní čtrnáct. Jsou to chaty: Aljažova pod Triglavem, česká pod Grintovcem, Gornjegrajská na Menine planine, Hausenbichlerova na Mrzlici, Kocbekova pod Ojstrici, chaty na Begunjšici, na Boču, na Planici, na Rodici, chýše lučská, mozirjská, Oroženova na Černé Prsti, triglavská na Kredarici, Vodníkova pod Triglavem. — Kromě toho náleží Sl. Pl. družstvu Aljažův stolp na vrcholu Triglavu, Staničevo zavetišče pod vrcholem jeho, kapličky u chat triglavské a Kocbekovy a veranda při vodopádu Rinky.

K činnosti Saviňské podružnice za rok 1899. dodáváme ještě, že dala opravit také stezku z Robánova údolí ke Kocbekově chýši a pak cestu z Luči k lučské chatě.

Jméno horstva Karavanského vyskytuje se dle studie prof. J. Frischeaufa již u Claudia Ptolomäa, který označuje jím hory nad Istrii. Strabo hledal Karavanky v Istrii samé. Wilibald Pirkheimer, který žil koncem XV. a počátkem XVI. století, poznamenává karnské, chorvatské a gorické alpy jako Karavanky. Schoenleben v Carniola antiqua et nova považuje za Karavanky ústf Alp mezi Jaderským mořem a Lublaní; s ním souhlasí Weichard Valvasor (v díle „Ehre des Herzogthums Krain“ 1689.), který popsal podrobně výšiny Karavank dle nynějšího pojmu. Teprve A. Linhart r. 1788. klade Karavanky severně nad Sávou a konečně v našem století díly Ami Boué, Schmidta a Schaubacha byl určen pojem, které horstvo vlastně jsou Karavanky.

Vodovody v Kraňsku. Laskavostí pana vrchního zem. inž. Fr. Tomšiče dostalo se nám zajímavých dat v této příčině; seznáváme, že nejenom města, nýbrž i malé venkovské obce starají se o to, aby obyvatelstvu poskytl zdravou pitnou vodu. Tato přivádí se často ze značné dálky, nejvíce z pohorí, které je obci nejbližší. Země i stát přispívá značně k úhradě; projekty nejčastěji pracuje zemský stavební úřad. Mnohým z našich čtenářů známy jsou práce na vodovodu, který přivádí pitnou vodu do Kraně. Na cestě do Jezerska za Kokrou možno pozorovati přípravné práce, jak do údolí Kokerského a odtud do Kraně svádí se voda pitná z postranního údolí Čemšenikarjeva potoka. Vzdálenost zřídla od Kraně je 15 km. Také obce Tuhinj pod Meninou planinou, Tržič pod Ljubelským sedlem mají hotové projekty na vodovod z hor. — Zajímavé jsou projekty obcí na Krasu. Zde mnohde není na blízku pramenité vody; je tedy třeba sváděti s pohorí dešťovou vodu a za tím účelem zřizují se na Krasu velké cisterny (kapnice), z kterých svádí se voda do údolí. — Provedených a projektovaných vodovodů takových je v malém Kraňsku přes čtyřicet, v délce asi 250 km. Voda přivádí se i do venkovských samot. — Jak vidíme, dbají v Kraňsku nepoměrně více než u nás mnohé obce o zdraví svého obyvatelstva.

Dr. Kugy z Terstu, který znám je našim turistům hlavně smělou stezkou na Triglav, po které šel první, vystoupil r. 1899. ve Slovanských Alpách jako první na Bovecký Grintovec po severovýchodním hřebenu, na Čanýn (Monte Cunin) přes Krnický hřeben a na Jöf del Montasio přímo po jižní stěně.

Mlok jeskynní (Proteus anguineus), obojživelník běložlutý s červenými žabrami, který v Kraňsku dosud byl ve větším počtu pozorován jen u Postojny, byl v podzemní vodě nalezen v dubnu také u Luči mezi Višnjou Gorou a Mujavon blíže Lublaně. Vážený přítel našeho listu sděluje nám, že vzácný tento obojživelník objevuje se též v malém praménku poblíž osady Vir u Zatičiny (Sittich) na Doleňsku, kde chytil jej za utlého mládí několikrát. — Geologicky bude zajímavé, bude-li možno dokázati, že vody, kde byl mlok tento nalezen, souvisí.

Nová stanice v Preserje na jižní dráze, jihozápadně Lublaně, má býti letos zřízena. Stanice ta bude míti značný turistický význam.

*

Zprávy spolkové.

Příští společenský večer našeho odboru bude ve čtvrtek, 3. května v sále Umělecké Besedy. Večer zahájen bude přednáškou pana JUDra. Bedřicha Jahna o výstupu na Hochfeiler, načež slečna Klára Čermáková zahrájí „Nocturno“ a „Polonaisu“ od Chopina a fantasii na národní písně od Smetany, pan Tichý pak na housle „Ukolébavku“ od Lange, „Sonatu“ Tartiniovu a „Cikánské melodie“ Sarasatovy. — Večer tento bude v jarším období poslední.

Večer tombolový, pořádaný 28. března t. r., měl čistého výtěžku skoro 150 zlatých, které připadnou fondu české chaty. Večer byl velice živý a veselý; obecenstvo sestávalo větší částí z dam; hezkých, ano velmi hezkých a cenných výher bylo s dostatek, mezi nimi výher, malovaných umělci členy a příznivci našeho odboru. Společnost bavila se výborně.

Na naši chatu věnoval pan Oswald Žiwotski, civilní inženýr a podnikatel staveb, 1000 korun. Projevujeme přání, aby tento skvělý dar pozvedl i jiné příznivce našich podniků k tomu, by podporovali fond na stavbu chaty co nejúčinněji.

Ve prospěch fondu české chaty pořádáno bylo slečnou Annou Kvičalovou a panem R. Morávkem dne 8. dubna v sále řemeslnicko-živnostenské besedy domácí divadlo, jehož čistý výtěžek uvádíme ve výkazu o příspěvcích na chatu. — Děkujeme vřele a doporučujeme tento dobrý příklad, aby ho bylo následováno.

Upozorňujeme pány členy odboru na to, že mohou zaslati částku 1 K 80 hal. za dílo „Saviňské Alpy“ pokladníku našemu p. Dru. Stanislavu Prachenskému, zemskému advokátu v Praze, na Zderaze, složným lístkem, který připojen byl spisu.

Další výkaz o příspěvcích na českou chatu pod Grintovcem v Alpách Saviňských:

Slavná záložna vinohradská	20 K.
Pan Frant. Vočka, inženýr na Smíchově	6 "
" JUDr. Leopold Heyrovský, univ. prof. v Praze	10 "
Páni bratři Vodrážkové v Praze	10 "
Pan JUDr. Heřman Šíkl, advokát v Plzni	10 "
" Heřman Šíkl, studující v Praze	5 "
" JUDr. Vinc. Jirgl, mag. sekretář v Praze	4 "
" Oswald Žiwotski, civ. inženýr a podnikatel staveb v Kolíně	1000 "
Slavný okresní výbor v Karlíně	10 "
" městský úřad na Kladně	10 "
Nejmenovaný prostřednictvím Dra. Ch.	80 "
Výtěžek z domácího divadla, pořádaného slečnou A. Kvičalovou a p. R. Morávkem	30 "
Paní M. Kvičalová, choť c. k. dvorního rady	10 "
Pan Karel Stüdl, vrchní úředník české spořitelny	6 "
Pan JUDr. Gustav Kreml, c. k. notář v Libochovicích	3 "
Různý příjem	2 "

K tomu dle posledního výkazu . . . . . 3823 " 34 h.

V Praze, dne 25. dubna 1900.

Činí . . . . . 1216 K.
Činí celkem . . . . . 5039 K. 34 h.

Příspěvky ku zařízení domácnosti v české chatě:

Dle výkazu minulého	482 K.
Paní Julie Haaszová	6 "
" Anna Siklová	10 "
" Pavla Klenková z Vlastimilu	10 "
" Luisa Raymannová	4 "
" Marie Černá	1 "
" M. Nyklíčková	20 "
Pan univ. prof. Dr. K. Kuffner	úhrnem . . . . . 543 K.

O další příspěvky prosí za dámský komitét slečna Marie Chodounská na Smíchově. *

Dr. Edmund Kaizl,

zemský advokát a dlouholetý poslanec na sněmu království Českého, zemřel v dubnu. Vážený tento člen našeho odboru, který ve svém povolání vynikl jako právník i jako člen samosprávných korporací, byl nadšeným přítelem slovan-ského horstva. Dlouhá léta pobýval v letě na bledském jezeru, kde měl svou villu, a s rozkoší vyprávěl vždy o tomto koutku skvělé přírody. V mladších svých letech cestoval mnoho po západních i východních Alpách, a jsa okouzlen půvaby jejich přeložil Byronovova „Věžně Chilonského“.

Zajistil si činností svou upřímnou památku všech, kdo jej znali. Buď mu země lehka!

Různé zprávy.

L. Purtscheller pohřben byl 11. března v Solnohradě s okazalostí, která přísluší muži, který za svého života prokázal všem turistům tolik dobra, který statistikům ukázal nové cesty alpské, statistikům, které za svého žití potěšil výbornými svými líčeními z tak mnohých končin horských, s okazalostí, které se v životě vždy vyhýbal. Dle zpráv časopisů nebylo v Solnohradu tak imponentní slavnosti smuteční. Purtscheller leží na hřbitově v městě, jež bylo mu druhým domovem, z něhož po dlouhá léta podnikal na sta alpských tur, kterými vzešel v prospěch těm, kteří jej následovali, v městě, které každému poskytuje již ze svého středu nádherný obraz horský. Uložili jej blízko hor, pro které žil, které miloval vše a které v tichém majestátu shlíží na všední žití, ze kterého Purtscheller unikal do vábných končin velké, krásné přírody.

Nehody v horách. Dne 17. března podnikl pan Oskar Schuster z Dražďan s vůdcem G. Zecchinim výstup na Croda Grande ve skupině Pala. Pro sněhovou vichřici, která je téměř na samém vrcholu stihla, byli nuceni skrýt se pod převislou skalou, kde ztrávili noc a celý následující den i druhou noc. až v pondělí dne 19. března mohli se odvážiti sestupu. Leč ani ten den nedo- stali se pod střechu; již značně dole dostali se k takovým srázům, že nebyli s to, je překonat i nezbylo, než odhodlati se ku třetímu nocehu pod širým nebem. Teprve 20. v poledne dorazili do Gosalda. Pan Schuster vyvázl zcela bez pohromy, vůdce Zecchinimu umrzlo několik prstů na rukou. — František Mosgan, pomocník obstaravatele meteorologické stanice na Obiru v Karavan- kách, zahynul dne 29. března ve sněhové vichřici, vračeje se se zásobami po- travin ze Zelezné Kaple. Krosna se zásobami nalezena byla sice 10 minut pod Rainerovou chatou, kde stanice je umístěna, po nešťastníku není však prozatím památky, a nebude asi, dokud nesejde snůh.

Z výroční zprávy pražského odboru „D. u. Ö. A. V.“ vyjímáme tyto jednotlivosti: Odbor čítal r. 1899. 421 člena (tedy skoro dva krát tolik, co

náš odbor S. P. D.). Hlavní péči jeho loni bylo rozšíření chaty Karlovarské v údolí matschském. Náklad rozpočten byl na 13.400 K, ústřední výbor přispěl částkou 4000 M. Další částka 7000 K uhrazena je podílými listy po 20 K., jež mezi členstvem v krátké době byly rozebrány. — Chata Karlovarská byla loni na podzim vyloupena. Návštěva chat pražského odboru za r. 1899. jeví se v těchto číslech:

chata Payerova	1012,	r. 1898.	873,
" Karlovarská	90,	" "	94,
" pražská	370,	" "	282,
" Klářina	74,	" "	60,
" Janova	150,	" "	138,
" pod Rifflerem	54,	" "	33,
" pod Olpererem	58,	" "	55,
" Štídlova	292,	" "	261,
" Hofmannova	297,	" "	160,
v celku r. 1899	2387,	r. 1898. 1961.	

Počet telegramů odeslaných a došlých za měsíc srpen 1899. v Tyrolsku byl 374.285 (o 40.000 více než roku 1898.). V telegrafní stanici Toblachu na nádraží (v místě samém je druhá stanice) bylo za tento měsíc odesláno 11.786 telegramů — skoro 400 denně!

Projekt dráhy přes Arlberg. V Langenu vznikla myšlenka zříditi dráhu po silnici arlberské z Langenu do St. Antonu. Počet turistů po silnici arlberské právě v těchto místech zmohl se v posledních letech nadobyčejně. Utvořilo se tedy komité, které ovšem teprve zabývá přípravy. Dráha má být 15 km dlouhá a její nejvyšší bod má být 1803 m.

D. Ö. A. V. měl 15. března t. r. 46 439 členů ve 258 odborech. V Čechách má spolek sedm odborů s tímto počtem členstva: Aš 118 členů, Bor 75, Cheb 128, Praha 421, Liberec 135, Teplice 251, Warnsdorf 327. Jedině v Čechách má tedy D. Ö. A. V. 1435 členů. Mnichovský odbor má 3200 členů, Norimberský 1234 členy, Stuttgartský 1133 členy, berlínský 2212 členy.

*

Zakládající členové odboru platí 60 korun jednou pro vždy. Skuteční členové platí ročně 6 korun (první rok kromě toho 2 koruny zápisného).

Odbor vydal nákladem svým publikace:

Slovanské Alpy (redakce Dra. St. Prachenského), nezbytnou příručí knížku turisty v Saviňských Alpách, Karavankách, Julských Alpách a v Krasu. Cena pro členy 1 kor., pro nečleny 1 kor. 60 hal. V komisi kněhkupectví Fr. Řivnáče v Praze.

Saviňské Alpy (napsal L. Mareš), úplného a dosud nejpodrobnějšího průvodce po Saviňských Alpách se zvláštním zřetelem k Jezersku. Se 2 mapami a 5 ilustracemi. Cena 1 K. 80 h. V komisi kněhkupectví Fr. Řivnáče v Praze.

Spolkové odznaky (po 2 korunách) a **dopisnice** s pohledy ze Slovanských Alp dostati lze v kanceláři p. Dra. St. Prachenského v Praze-II., Zderaz č. p. 1947.

Žádáme snažně pp. členy, aby sdělili nám každou změnu bytu; neboť jen tenkrát je možno, aby „Alpský Věstník“ docházel správně.

Věstník zasílá se členům českého odboru slov. alpského družstva zdarma. — Předplatné na rok 1 zl. 50 kr., pro členy klubů turistických 1 zl.

Věstník vydává český odbor slov. alp. družstva řízením Dra. Bohuslava Franty v Praze-II., Zahoranského ulice č. 1944.

Alpský Věstník vychází prvního dne každého měsíce, vyjímaje červen, červenec, srpen, září.

Konzervy pro turisty

doporučí

J. V. VONDRÁČEK,

Praha I., Perlová ulice č. 10.

== Račte žádat obšírný cenník. — Zásylky na dobírku. ==

J. & O. Wondráček,

obchod s turistickými potřebami

Praha I., Malé náměstí číslo 459.,

doporučuje

== své levné ==

turistické košile, vlněná lýtka (štuci), kamaše, pásy, klobouky, čepice, hole, torby, ruksaky, haleny, plaidy a podobné.

Humpolecké lodny

na obleky turistické a lovecké, jakož i jemné modní látky anglické a brněnské doporučuje v největším výběru a levných cenách při dobré jakosti obchodní dám

J. Novák,

Praha, Vodičková ulice, jediné „u Štajgrů“,
Kolín, Rubešova ulice.

== Vzorky na požádání franko. ==

Petr Svoboda,

ryjec, ozdobník a emailleur v Praze, Bartolomějská ul. č. 309-I.

dodavatel klubu českých turistů a české ústřední jednoty velocipedistů v Praze, jakož i mnohých klubů v Čechách, na Moravě a ve Slezsku. Zhotovuje odznaky turistické, cyklistické a sokolské v emaili buď dle návrhů vlastních aneb jemu podaných, vkusně a v cenách nejlevnějších.